

Lähettilä: [Muhonen Riitta Lapin hyvinvointialue](#)

Aihe: Tiedote: Lapin hyvinvointialue joutui starttaamaan 170 miljoonan euron taakka selässään

Päivämäärä: tiistai 23. kesäkuuta 2026 12:41:44

Lapin hyvinvointialue joutui starttaamaan 170 miljoonan euron taakka selässään

Lapin hyvinvointialueen kustannustaso ylitti hyvinvointialueiden valtakunnallisen keskiarvon merkittävästi, mutta ylitys ei johtunut vuonna 2023 tehottomuudesta, vaan valtaosin ulkopuolisista tekijöistä. Perustamisvaiheessa hyvinvointialue sai 170 miljoonan euron alkutaakan, joka johtui siirtymävaiheen ongelmista ja alueen erityisolosuhteista. Tiedot käyvät ilmi hyvinvointialueen tilaamasta ulkopuolisesta tutkimuksesta.

Hyvinvointialueen käynnistymistä hankaloitti sirpaleinen taustarakenne. Lapissa kuntien väkiluvun keskiarvo oli maan pienin, reilu 8000 asukasta. Lapissa sote-palvelut oli järjestetty lähes kokonaan kuntakohtaisesti erikoissairaanhoidon lukuun ottamatta. Lisäksi kaksi sairaanhoitopiiriä, joiden kahdella keskussairaalaalla ei ollut tehokasta työnjakoa, vaikeuttivat Lapin lähtötilannetta. Alueella ei ollut yhtenäistettyä pohjaa, minkä päälle rakentaa uutta organisaatiota. Monilla muilla hyvinvointialueilla oli taustalla jo paljon valmistelua tai jo toimivia sote kuntayhtymiä.

Tampereen yliopiston emeritusprofessori Lasse Oulasvirran toteuttaman tutkimuksen mukaan Lapin hyvinvointialueelle siirtyi maan keskiarvoon ja asukasmäärään suhteutettuna paljon varsinkin määräraikaista henkilöstöä, mistä aiheutui noin 95 miljoonaa euron lisäkustannukset. Kunnilta siirtyneet runsaat ja kalliit ulkoistamis- ja ostopalvelusopimukset lisäsivät kustannuksia noin 50 miljoonaa. Hajanainen palveluverkko ja varallaolon ylläpito harvaan asutulla alueella nostivat tilakustannuksia vajaalla 10 miljoonalla valtakunnalliseen keskiarvoon verrattuna. Hajanaiset siirtyvät ICT-järjestelmät lisäsivät aloituskuormaa vajaalla 8 miljoonalla ja pelastuslaitoksen olosuhteet noin 10 miljoonalla hyvinvointialueiden keskimääräisiin kustannuksiin verrattuna.

-Hyvinvointialue on joutunut tekemään paljon töitä aloituskuorman ja valtion rahoituksen alijäämäisyyden, erityisesti siirtymätasauksen, vuoksi sekä omaehtoisesti että valtion velvoittamana. 170 miljoonaa on iso summa ja vertautuu epäsuorasti alkuvuosina kertyneisiin alijäämiin, tutkija Oulasvirta toteaa.

Kuntien virheelliset tiedot vääristivät rahoituksen

Oulasvirran mukaan Lapin kuntien ilmoittamat sote-palvelujen kustannukset olivat todennäköisesti todellisia tarvittavia sote-kustannuksia pienemmät.

Tutkimuksen mukaan kuntien toiminnassa oli viitteitä tahallisuudesta, sillä kunnilla oli taloudellinen intressi välttää mahdollisimman paljon oman rahoituksen siirtymistä hyvinvointialueelle sote-uudistuksen jälkeen. Joissakin kunnissa

palveluja, kuten lastensuojelua, ei järjestetty lain mukaisesti, mikä pienensi kuntien ilmoittamia nettokustannuksia.

Syynä virheellisiin kulutietoihin olivat myös pienten kuntien rajalliset resurssit oikeiden tietojen laskemisessa ja antamisessa. Pienissä kunnissa työntekijät saattoivat työskennellä useissa eri tehtävissä, mikä vaikeutti todellisten henkilöstökulujen kohdentamista.

Valtiovarainministeriö ja Valtiokonttori eivät käytännössä tarkistaneet, että kuntien ilmoittamat nettokustannukset kohdistuivat oikein niin sanotun Aura-käsikirjan ohjeistamille palveluluokille. Oletus oli, että kunnat noudattivat annettuja luokitteluohjeita ja tarkistuspyyntöjä. Hyvinvointialueella taas ei ollut todellista mahdollisuutta tarkistaa Lapin 21 kunnan ilmoittamia tietoja.

Kuntien loppuvuonna 2022 ilmoittama siirtyvän henkilöstön määrä ei pitänyt paikkansa, vaan kunnista siirtyi aloituksen yhteydessä 650 työntekijää, joista hyvinvointialue ei valmisteluvaiheessa tiennyt. Virheellisten tietojen vuoksi todellinen henkilöstön tilannekuva saattoi valmistua vasta ensimmäisen vuoden elokuussa.

Osa kunnista lykkäsi investointeja, jolloin siirtyvät sote-kulut näyttivät pieniltä. Vaikutus oli hyvinvointialueelle kaksin verroin tuhoisa, sillä lykkääminen sekä pienensi valtionrahoitusta että kasvatti korjausvelkaa eli hyvinvointialueen tulevia kustannuksia.

Osa kunnista teki viime hetkillä pitkiä sopimuksia ostopalveluista ja vuokratiloista. Kustannukset eivät ehtineet näkyä täysimääräisesti kuntien menoissa, mutta velvoittivat hyvinvointialuetta, vaikka olisivat käyneet hyvinvointialueelle tarpeettomiksi.

Kuntien ilmoittamien tietojen perusteella valtio supisti hyvinvointialueen rahoitusta niin sanotulla siirtymätasausleikkauksella. Siirtymätasaus on leikannut hyvinvointialueen rahoitusta vuosina 2023-2025 jo noin 157 miljoonaa euroa. Summa on 91 prosenttia hyvinvointialueen alijäämistä.

-Meidän tänä vuonna saamasta laskennallisesta valtionrahoituksesta kertyy asukastiheyden perusteella sote-palveluissa 121,6 miljoonaa ja pelastustoimessa 7,9 miljoonaa, eli yhteensä 129,5 miljoonaa, joka on noin 12 % rahoituksesta. Voidaan arvioida, että asukastiheyden perusteella tuleva rahoitus riittäisi kompensoimaan Lapin alueen laajuuden ja pitkät välimatkat. Siirtymätasaus kuitenkin leikkaa valtionrahoituksesta 45,6 miljoonaa, joka vastaa yli kolmannesta asukastiheyden perusteella määräytyvästä rahoituksesta, hyvinvointialuejohtaja Jari Jokela summaa.

Lue myös: [Tutkimus: Hyvinvointialueen valtionrahoitusta täytyy korjata ja vahvistaa - Lapin hyvinvointialue](#)

Tutustu raporttiin: <https://lapha.fi/w/lapin-hyvinvointialue-joutui-starttaamaan-170-miljoonan-euron-taakka-selassaan>

Riitta Muhonen
viestintäjohtaja
Lapin hyvinvointialue
040 524 5270
riitta.muhonen@lapha.fi
lapha.fi